

Thesis / Research internship topic: Leerlingen over een duurzaam bestaan

Een onderzoek vanuit onderwijsproducten (Johan Brons; brj@clv.nl; 20-okt-21)

Locatie: Christelijk Lyceum Veenendaal, Middelbare school.

Aanvang en looptijd: in overleg, maar per direct mogelijk

Contactpersoon: Judith.gulikers@wur.nl (thesis coordinator ELS). Johan Brons; brj@clv.nl
(contactpersoon/begeleider vanuit CLV)

Taal: uitvoering in Nederlands, rapport/thesis in Engels.

Inleiding

Bovenaan de onderwijsagenda van het CLV staan vraagstukken omtrent duurzaamheid en natuurkwaliteit. Een duurzaam goed bestaan hangt samen met de kwaliteit van de natuur en de beschikbaarheid van bestaansbronnen. Omdat een goed bestaan mondiaal onder druk staat, ligt het voor de hand om na te gaan welke kijk mensen hebben op natuur en bestaansbronnen en hoe onderwijs deze kijk vormt en heeft gevormd. De Franse filosoof Bruno Latour geeft twee belangrijke inzichten in de verhouding tussen mens en natuur. In de eerste plaats vraagt duurzaamheid om een bijstelling van de verhouding tussen cultuur en natuur oftewel de kijk van mensen op de leefomgeving, door Latour aangeduid als niet-mensen (Latour, 2020). In de tweede plaats duidt Latour het onvermijdelijk geopolitieke karakter van de mondiale verdeling van bestaansbronnen (Latour 2018).

Onderwijs in de twintigste eeuw kenmerkte zich door een vertrouwen in een vermogen van herstel en zelfreiniging van de natuur, en in een onbeperkt aanbod van bestaansbronnen, of een vooruitzicht op technologische alternatieven in geval van schaarste. Dit vertrouwen is veelal impliciet, kritiekloos en niet onderbouwd in het onderwijscurriculum ingebracht. Het bijstellen van het onderwijscurriculum richting een meer realistische kijk op natuurkwaliteit en bestaansbronnen, in samenhang met sociale verdelingsvraagstukken, krijgt langzaam vorm.

Onderzoeksvragen (eerste aanzet, in overleg met de student aan te passen)

Dit onderzoek beschouwt het perspectief van de leerling op huidig en gewenst onderwijs waar het gaat om het thema van een duurzaam goed bestaan. De onderzoeksvraag is: Hoe ervaren leerlingen en wat verwachten zij van onderwijs over een duurzaam goed bestaan? Drie deelvragen ten aanzien van dit vraagstuk worden onderscheiden: i) wat leren en wat weten leerlingen? ii) hoe ontstaat betrokkenheid van leerlingen? en iii) welke praktische onderwijsvormen faciliteren leren en betrokkenheid?

Methode (eerste aanzet, in overleg met de student aan te passen)

De deelvragen worden in eerste instantie benaderd via specifieke schoolvakken, bijvoorbeeld het vak biologie over biodiversiteit, het vak aardrijkskunde over armoede en bestaansbronnen, het vak natuurkunde over energie, en het vak godsdienst over de verhouding tussen cultuur en natuur. Het zal blijken dat schoolvakken elkaar overlappen wat inhoud, cultuur en praktijk betreft en het is nuttig te weten hoe leerlingen deze overlap ervaren en verwerken in hun leerproces. Dit onderzoek gebruikt praktische onderwijsopdrachten zoals werkstukken en presentaties omdat juist hierbij inhoudelijke kennis verwerkt en toegepast wordt. Waar mogelijk worden vakoverstijgende onderwijsopdrachten meegenomen in dit onderzoek.

Volgorde van onderzoeksactiviteiten (eerste aanzet, in overleg met de student aan te passen)

Het onderzoek begint met een inventarisatie van relevante, bestaande of nieuwe, onderwijs-opdrachten die raakvlakken hebben met een duurzaam goed bestaan. De onderwerpen biodiversiteit, natuurbeleving, luchtkwaliteit, energietransitie, bestaansbronnen en sociale verdeling dienen als aanzet waarop docenten met eigen onderwijsopdrachten kunnen aanvullen.

Op basis van een lijst met onderwijsopdrachten wordt een overzicht gemaakt per onderwijstype en leerjaar hoe leerdoelen zich ontwikkelen en op elkaar aansluiten, en welke werk- en presentatievormen er ingezet worden. Vervolgens worden de onderwijsproducten, het werk van de leerlingen, verzameld en wordt nagegaan in hoeverre uit deze onderwijsproducten is af te leiden of gestelde leerdoelen behaald worden.

Op basis van deze analyse worden de leerlingen gevraagd of hun kijk op het thema van een duurzaam goed bestaan tot recht komt in de onderwijsopdrachten: voldoen de opdrachten inhoudelijk, stimuleren de opdrachten betrokkenheid zowel ten aanzien van inhoud als relatie, en faciliteren de opdrachten een goede praktische uitvoering en samenwerking?